



ROUTE

EDUCATIONAL & SOCIAL SCIENCE JOURNAL

ISSN: 2148-5518



Volume 7, Issue 11, November 2020, p.147-161

Article Information

Article Type: Research Article

This article was checked by iThenticate.

Doi Number: <http://dx.doi.org/10.17121/ressjournal.2812>

ArticleHistory:

Received

13/09/2020

Received in revised form

14/11/2020

Available online

15/11/2020

AN EVALUATION OF THE DEVELOPMENT OF URBAN CULTURE AND URBAN AWARENESS WITHIN STRUCTURAL PLANS IN METROPOLITAN MUNICIPALITIES

BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİNDE KENT KÜLTÜRÜ VE KENTLİLİK BİLİNCİ GELİŞİMİNİN STRATEJİK PLANLAR ÜZERİNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ¹

**Aziz BELLİ²
Hatice MERT³**

Abstract

Cities have emerged to meet the needs of people in the trade, communication, belief and various necessities, and today their populations exceed millions and they are expressed as “a heterogeneous society with managerial institutions and local, regional or international networks. Rapid population growth, industrialization and the problems and areas that arise withurbanization, whichis a natural consequence of this, caused the concepts, such as urbanization, urbanconsciousness and urban culture to become widespread and discussed. Urban awareness, urban-specific attitudes and behaviors of individuals living in cities, means that they act following the awareness that they are urban people, actors and stakeholders. Urban culture, on the other hand, is defined as the unifying element of the system that regulates the dialogue and interactions of the people within the cities in a relationship pattern. The formation of this culture and consciousness is possible only when individuals can establish meaningful, strong and sustainable ties between the city they live in and the other individuals, groups and organizations in the city and they feel like a part of the city in which they live. Today, however, the continuous growth of cities as a population and the area in which they spread has made it necessary to discuss urban consciousness and urban culture. The purpose of working in the light of these discussions formed within the context of concepts of urban culture and urbanity awareness is to examine

¹Beydağı 1.Sosyal ve Beşeri Bilimler Kongresi'nde sunulmuş olan “Büyükşehir Belediyelerinde Kent Kültürü ve Kentlilik Bilinci Gelişiminin Stratejik Planlar Üzerinden Değerlendirilmesi” başlıklı tebliğin güncellenmiş ve gözden geçirilmiş halidir.

²Doç. Dr., Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, İİBF, Kamu Yönetimi Bölümü. azizdarende@hotmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-1676-2769>

³Yüksek lisans öğrencisi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı. 46haticemert@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-6667-4444>

how effectively urban culture and urban awareness are used within the context of strategic plans by displaying the current situation of the metropolitan municipalities hosting a significant portion of the urban population in terms of urban culture and awareness. To realize this aim, first of all, the concepts of urban culture, urban awareness and strategic plan will be examined theoretically. Within the context of this study, the literature obtained from domestic and foreign sources will be used. Seven metropolitan municipalities were identified primarily using a simple random method to conduct the field research part of the study. Strategic plans of these cities will be taken from the website and through the content analysis method metropolitan municipalities will be compared.

Key words: City, urbanization, urban culture, urban awareness, strategic plan.

Özet

Kentler insanların ticaret, iletişim, inanç ve çeşitli gereksinimlerini karşılamak üzere ortaya çıkmış ve günümüzde nüfusu milyonları geçmiş, “yönetimsel kurumların bulunduğu, yerel, bölgesel ya da uluslararası ilişki ağlarına sahip heterojen bir toplum” olarak ifade edilmiştir. Hızlı nüfus artışı, sanayileşme ve bunun doğal bir sonucu olan kentleşme ile birlikte ortaya çıkan sorunlar ve alanlar kentleşme, kentlilik bilinci ve kent kültürü gibi kavramların yaygın hale gelmesine ve tartışılmasına neden olmuştur. Kentlilik bilinci, kentlerde yaşayan bireylerin kente özgü tutum ve davranış sergilemeleri, birer kentli insan, aktör, paydaş olduklarının bilinciyle buna uygun hareket etmeleri anlamını almaktadır. Kent kültürü ise, kentlerin bünyesinde barındırdığı insanların birbiriyle diyalog ve etkileşimlerini bir ilişki örüntüsü içinde düzenleyen sistemin birleştirici ögesi olarak tanımlanır. Bu kültürün ve bilincin oluşması ise bireylerin yaşadıkları kent ile kentte ki diğer bireyler, gruplar ve kuruluşlar arasında anlamlı, güçlü ve sürdürülebilir bağlar kurabilmeleri ve kendilerini yaşadıkları kentin bir parçası gibi hissetmeleriyle mümkündür. Fakat günümüzde kentlerin nüfus ve yayıldıkları alan olarak sürekli büyümesi, kentlilik bilincini ve kent kültürünü tartışmaya zorunlu hale getirmiştir. Kent kültürü ve kentlilik bilinci kavramları kapsamında oluşan bu tartışmalar ışığında çalışmanın amacı, Türkiye’de kentsel nüfusun önemli bir bölümünü barındıran büyükşehir belediyelerinin kent kültürü ve kentlilik bilincinin gelişimi noktasındaki mevcut durumunu ortaya koyarak stratejik planlar bağlamında kent kültürü ve kentlilik bilincinin ne kadar etkin kullanıp kullanılmadığını incelemektir. Bu amacı gerçekleştirmek üzere öncelikle kent kültürü, kentlilik bilinci ve stratejik plan kavramları teorik açıdan incelenecektir. Bu inceleme kapsamında yerli ve yabancı kaynaklardan elde edilmiş literatürlerden faydalanacaktır. İncelemenin alan araştırması kısmını yapmak üzere öncelikli olarak basit seçkisiz yöntem kullanılarak yedi büyükşehir belediyesi belirlenmiştir. Bu kentlerin stratejik planları internet sitesinden alınarak, içerik analizi yöntemi ile büyükşehir belediyelerinin karşılaştırması yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kent, kentleşme, kent kültürü, kentlilik bilinci, stratejik plan.

Giriş

Kentlerin tarihi çok eskiye dayanmasına rağmen bizim ülkemizde kent ve buna bağlı olarak ortaya çıkan kentleşme kavramının tarihi 1950’lili yıllarda ortaya çıkmıştır. Kent denildiğinde akla gelen ilk tanım kent olarak sayılan o mekânda nüfusun artması yani demografik özelliği tanımlamasıdır. Fakat sadece bu tanımla sınırlamak eksik kalacaktır. Kent ve beraberinde oluşan kentleşme tanımı, bir bölgede ticaret, hizmet gibi yeni iş alanlarının ortaya çıktığı, insanlar arasında dayanışmanın arttığı, yönetimsel faaliyetlerin fazlaştığı, bunların yanında tarımsal faaliyetlerin geri planda kaldığı mekânlar şeklinde tanımlanabilir.

Çağımızda üretim biçiminin kentleşme üzerindeki belirleyici etkisi ve yerleşme biçimleşmesi çok açık bir olgudur. Temelde birbiriyle üretim biçimlerinin farklı oluşu nedeniyle ayrılan

her toplum yapısı tarih içerisinde kendi özelliklerine uygun kent örnekleri vermiştir. Bir başka deyişle, her toplum biçiminin özellikleri aynı zamanda biçimlendirdiği kentin de özelliklerine yansımıştır. İnsanların doğayla kurdukları bağlarında yeni ve ileri bir evre olarak kendisinden önceki yerleşme biçimlerinden bariz bir şekilde ayrılan, belli bir nüfus büyüklüğüne ulaşmış mekanizmalar olarak nitelendirilir (Özer, 2004: 2).

Kent kültürü ve kentlilik bilinci birbirini tamamlayan kavramlardır. Kent kültürü, kentte yaşayan bireylerin birbirine olan davranışları şeklinde tanımlanırken, kentlilik bilinci kentte yaşayan insanların birer kentli gibi hareket etmesidir. Fakat kentin karmaşık yapısından dolayı kent kültürü ve kentlilik bilincinin anlaşılması, bunları insanlara empoze etmesi bir o kadar da zordur. Bu yüzden de her kentin kendisine özel kent kültürü mevcuttur ve yaşanabilir bir kentin meydana gelmesi için kent kültürü kavramının oturmuş olması çok önemlidir. Bu noktada da kent kültürünün yaygın hale gelmesi kentlilik bilinci kavramı ile mümkündür. Yani bu iki kavram birbiri ile doğru orantılıdır.

Çalışmada kavramsal çerçevelerden hareketle büyükşehir belediyelerinin stratejik planları incelenerek kent kültürü ve kentlilik bilincinin ne kadar etkin bir şekilde kullanıp kullanmadıklarını, bu kavramları stratejik planları içerisinde kaç defa geçirdiklerini içerik analizi ile tespit ederek büyükşehir belediyelerinin karşılaştırılması yapılmıştır. Büyükşehir belediyelerini tespit ederken basit seçkisiz yöntem kullanılarak yedi büyükşehir belediyesi belirlenmiştir.

Çalışmanın birinci bölümü temel kavramsal çerçeve ile başlamaktadır. İlk olarak kent kavramı açıklanmış devamında konunun daha iyi anlaşılması için kentleşme, kentlileşme, kent kültürü ve kentlilik bilinci kavramları üzerinde durulmuştur. İkinci bölümde ise stratejik plan kavramı ve bu kavrama bağlı olarak oluşan alt başlıkları yani misyon, vizyon ve amaçlar açıklanmıştır. Üçüncü bölümde materyal ve metodlar açıklandıktan sonra dördüncü bölümde büyükşehir belediyelerinin stratejik planları incelenerek, karşılaştırmalı tabloları çizilmiştir.

2.TEMEL KAVRAMLAR: KENT, KENTLEŞME, KENTLİLEŞME, KENT KÜLTÜRÜ, KENTLİLİK BİLİNCİ

Kent ile ilgili birçok kavram ya karıştırılmakta ya da telaffuz edilmektedir. Kent literatüründe sık kullanılan bazı kavramlar ise, kent, kentleşme, kentlileşme, kentlilik bilinci, kent kültürü vs. gibi kavramlardır.

2.1 Kent kavramı

Kent kavramı, Batı dillerine Latince“civitas” (yuttaşlık-hemşerilik) kavramlarından geçmiştir. İngilizce “city” Fransızca “cit’e”, İtalyanca “citta”, İspanyolca “ciudad” olarak geçen “civitas” terimi benzer birçok şekilde çoğalmıştır (Bal, 2018: 29).

Kent, ilgili literatüre göre, bir yerleşim yerine hâkim iktisadi faaliyetlerin tarıma dayalı olmaması, oranın kent olarak tanımlanması için yeterli olacaktır (Şahin, 2018: 3). Ama kentler aslında hiçte alışık olmadığımız yeni yaşam şekillerine ve düzenlerine bizi zorunlu kılan kuvvetli bir mekanizmadır (Sevindi, 2003: 73-74).

Kentler insan hayatının vazgeçilmez bir etkileşimidir ve doğal yaşamın parçası olmuştur. Buradan hareketle aslında kent tanımı da yapmak çok zordur. Çünkü kent, karmaşık bir yapıdır ve birçok tanımı vardır. Bu aslında bakış açısıyla da alakalı bir durumdur. Kentler, bünyesinde yaşamını sürdürmekte olan çoğunluğun(halkın) tarımın dışında başka faaliyetlerde bulunduğu, nüfus hareketliliğine sahip, insanların zorunlu olarak barınmadan veya da zorunlu olmayarak eğlenceye kadar tüm ihtiyaçlarının karşılandığı ve devamlı olarak toplumsal değişim gösteren, bütünleşme seviyesinin fazla olduğu bir yerleşim birimidir (Koyuncu, 2011: 32).

Kent, insanların birbirleriyle görüştikleri, malların değiş tokuş edildiği ve fikirlerin yayıldığı bağlar ve kararlar mekanizması şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Yoğun ilişkilerden oluşan kentler, değişime açık olmakla beraber kendi kararlarını üreten bir

yapıya sahip sahaları da ifade etmekle birlikte bir uygarlığın temel aldığı önceliklere yer veren yerleşim birimleri olarakta değerlendirilmektedir (Güven, 2016: 21).

Toplumsal kıstaslara göre ise kent, kırsal yaşam alanlarından farklı olarak toplumsal kültürü oluşturması ile köyden ayrılmaktadır. İşte kültürel bu sınırdaki işlevsel kriter açığa çıkmaktadır (Tunç vd., 2017: 1675).

En genel anlamı ile kent; ticaret, iletişim ve çeşitli gereksinimlerin karşılamak üzere ortaya çıkmış, nüfus yoğunluğunun fazla olduğu toplumsal harekette denilebilir. Avrupa Kentsel Şartı'na göre ise kent, "toplum hayatının ana çekirdeği ve karakterini meydana getiren tarihi ve yasal bir teşekkül olan, günümüzde benzer çıkarları olan insan gruplarının bir araya geldiği özerk idari birimler ve düzenli yapılaşmış kamu hizmetleri sunan ve kendi kendilerini yönetebilen yaşam merkezleridir" şeklinde tanımlanmaktadır (Zengin, 2018: 86)

2.2 Kentleşme

Kentleşme (şehirleşme), sözcük anlamına göre, sanayileşmeye ve ekonomik gelişmelere bağlı olarak kent sayısının çoğalması ve kentlerin büyümesi sonucunu ortaya çıkaran, toplumda örgütlemeye, insanların birbiriyle etkileşim içinde ve uzmanlaşma içinde olması kentlere has değişikliklere yol açan nüfus birikimi sürecidir (Keleş, 1998: 80).

Ticaret, hizmet ve sanayi vs gibi ekonomik faaliyetlere sahip, bunun yanı sıra tarımsal ürünlerin de karıştığı her çeşit ürünün dağıldığı, alanları belirlenmiş bir bölgede yoğunlaşmış kişilerin sosyal yönden tabakalaştığı, mesleki çeşitliliğin ve rollerin başkalaştığı, dikey ve yatay hareketliliğin fazlaca bulunduğu, farklı sosyal toplulukların korunduğu, sivil toplum örgütlerinin faaliyetlerinin çoğaldığı, yönetsel kurumların da içinde olduğu yerel, bölgesel ve uluslararası bağlara sahip heterojen bir kavramdır (Bal, 2006: 29-30).

Keleş kentleşme tanımı yaparken dar ve geniş anlamda kentleşme tanımı olmak üzere ikiye ayırmıştır. Ona göre dar anlamda kentleşme tanımı, nüfus hareketliliğine işaret eder ve demografik bir özellik taşımaktadır. Fakat kentleşmeyi yalnızca nüfus hareketi olarak yapmak eksik ve yanlış olacağından dolayı geniş anlamda da bir kentleşme tanımı yapmak gerekmektedir. Geniş anlamda kentleşme tanımı ise; ekonomik ilerlemelere ve sanayileşme hareketlerine bağlı olarak bir yerleşim yerindeki kent sayılarının artması ve buna bağlı olarak kentlerin büyümesi, nüfusun artması ile toplumda iş bölümü ve uzmanlaşmanın da doğru oranda artması, insanların birbiri ile ilişkilerinde ve davranışlarında kentlere has farklılaşmanın olduğu nüfus birikim süreci olarak tanımlamakta mümkündür. Bu tanımlarla birlikte ilerleyen zamanlarda kentleşme, özellikle 1980'li yılların başından beri küreselleşmeden geniş oranda etkilenmekte ve sunduğu yeni olanaklarla, doğurduğu çeşitli sorunlarla ülke gündeminin ilk sıralarındaki yerini korumayı sürdürmektedir (Keleş, 2013: 23-32).

Yaşanan sanayi devrimi ile birlikte bir nevi kentleşme süreci hız kazanmıştır. İngiltere öncülüğünde başlayan sanayi devrimi daha sonra Almanya, Fransa, Belçika, İsveç gibi diğer Avrupa ülkelerinde de etkisini göstermiştir. Batı 'da ki bu değişim süreci iki yüz yıl sürmüş ve günümüzde ise bu topluluklar birer kent toplumu haline gelmişlerdir (Ertürk ve Sam, 2011: 10-11).

Sanayileşme ve ekonomik gelişmeye koşut olarak kent sayısının fazlalaşması ve kentlerin büyümesi sonucu toplum yapısındaki değişim ve gelişim ile birlikte insan nüfusunun farklı sahalarına yayılması, farklı iş alanları arayışına girmeleri sonucu kırsal alanlardan kentsel alanlara göç etmeleri kentleşmeyi tanımlamaktadır (Belli, 2019: 28).

Başka bir bakış açısına göre ise, bütün ülkeler arasındaki değişimleri, nüfus hareketliliğini ve kaynak akışlarını, ekonomik ve sosyal bakımdan açığa çıkaran önemli dönüşümleri de içine alır. Bundan dolayı da kentleşmeyi sadece sanayi, ticaret ve hizmet fonksiyonları ile ele almayı, çok yönlü düşünmek gerekir (Görmez, 1997: 11).

2.3 Kentleşme

Kentin medeniyetimizde fazlaca yeri olmasına rağmen, kentleşme kavramı ve süreci itibari ile bilgilerimiz yetersiz kalmaktadır. Gerek tarihçiler, coğrafyacılara gerekse iktisat ve siyaset bilimciler kendi alanlarının bakış açılarına göre farklı tanımlar yapmaktadır. Bu bilgiler ışığında sosyolojik boyutta kentleşme tanımı, çok mekânlı bir toplumsal hayata geçiş ile birlikte insanlar arasındaki yeni sosyal ilişkiler ve bu sosyal ilişkilerin getirdiği yeni örgütlenmeler sürecine girilmesidir (Erkan, 2010: 20-21).

Kentleşme kavramı, kentlerin gittikçe büyümesi ve kent sayılarının artmasıyla birlikte kentlerde yaşayan kentlilerdeki incelenen değişimler ve bu değişimlerin kapsamını ifade etmektedir. Kentleşme başka bir tabir ile kentleşmeye bağlı olarak toplumsal dönüşümlerin insanlar davranışları ve aralarındaki ilişkiler, yaşam biçimleri ve değer yargılarındaki değişimlerin süreci olarak da ifade edilmektedir (Görmez, 1997: 20-22).

Kentleşme, kentte yaşayanlarda oluşan kentlilik bilinci ve kentli insan tutumlarını da betimler ve bu da aslında kent kültürünün bir yansımasıdır (Bal, 2003: 9).

2.4 Kent kültürü

Kültür, topluluk veya toplumların verili doğa dışında ürettikleri insani olan her şeydir. Bu her şey içine maddi ve maddi olmayan ne varsa (nesnelere, gelişen fikirler, değerler, normlar, inançlar vb) girer. Kültürün Sorokin'in belirttiği gibi, maddi boyutunun yanında davranışsal ve ideolojik boyutu vardır (Bal, 2003: 8).

Kent kültürü, bir kentte yaşamış tüm uygarlıkların psikoloji, sosyolojik ve ekonomik etkinliklerinin toplumsal yaşamın yanı sıra, kentsel yaşamda da kendini gösteren bütünlüğüdür. Yani, tarihsel ve toplumsal gelişmenin birikimli sonucudur. Kentsel yaşam bağlamında kent kültürünün iki boyutu vardır (Leblebici ve Reyhan, 2013: 63).

- Kentte yaşayanlar arası ilişkiler
- Kentte yaşayanlarla kent arasındaki ilişkiler

Bu bağlamda da, daha önce değindiğimiz kentleşme, bilginin edinilmesi, sorgulanması ve benimsenmesi, değerlerin zekice ve eleştirel yaklaşımla istifade edilmesi, içinde bulunduğumuz koşulların ve durumların doğru olarak yorumlanması bakımından, kenti kent olarak kavrama, kent alanlarını deneyimleme ve onunla uyum halinde olduğundan dolayı kentleşmenin ürettiği ortak değerle bütünü aslında kent kültürünü oluşturur (Erkan, 2010: 22).

2.5 Kentlilik bilinci

Kentler zaman geçtikçe insanların birlikte hareket etmelerinin zor olduğu mekânlar olarak karşımıza çıkmaktadırlar. Kentsel yaşama yönelik bu zorluklar kentte yaşayan insanların ortak sorumluluğu ve ortak sorunu olmasına karşın, artan sorumluluk almaktan kaçınma, aidiyetsizlik ve yabancı hissetme duygusu kentleri ortak hareket etmenin giderek zorlaştığı yerler haline getirmiştir. İşte bu noktada, kentte yaşayan insanların birlikte hareket etmesi, sorumluluk duygusunun aşılması ve o kültürün yerleştirilmesi adına ortaya çıkan kavrama kentlilik bilinci denir. İnsanların aidiyet problemlerini aşmaları ve gelecek kuşaklarında bu problemle karşılaşmamaları amacıyla kentlilik bilinci adı altında kentler için önerilen üç temel yaklaşım vardır; birincisi; kentin kültürel, sosyal ve fiziksel gelişimini sağlamak, ikincisi; kente aidiyet bilincini yerleştirmek ve kenti sahiplenmek, üçüncüsü ise; kentin tarihi değerlerinin anlaşılmasını ve fark edilmesini sağlamak (Atanur ve Yaman, 2016: 252-253).

Kentlilik bilinci ifadesi, aslında kent kültürü ile hareket etmekle birlikte bu kavram ile ortaya bırakılmak istenen, kentlerde yaşamakta olan insanların kente has durum ve tutum ortaya çıkarmaları, artık kentli insan mensupları olduklarının farkına varmaları ve bu duruma yakışır hareket etmeleridir (Aydın ve Belli, 2017: 426).

3. STRATEJİK PLAN

Kanunla getirilen yeniliklerden biri de stratejik planlamadır. Stratejik planlama genel ilke ve esaslarına bakıldığında, öncelikle planlama çalışmalarının programlanmasının gerekliliği görülmektedir (Genç vd., 2008: 44). Bu kapsamda planlama ise, ister özel kesim isterse kamu kesimi, sivil toplum örgütleri olsun teşkilatların; kısa, orta ve uzun vadede gelmek istedikleri bütün amaçları (hedef, hizmet, personel, bütçe, mal, araç-gereç, vb) ortaya bırakan yazılı veya da yazısız belge ve bilgilerdir (Şimşeker ve Ünsalan, 2010: 16). Planlama aslında kamu üretmek demektir. Yani, stratejik bir etkinliktir. Neyin olması ve nasıl olması gerektiği konusunda bir şey ortaya atmaktır (Keskinok, 2006: 72-73).

Strateji, örgüt kültürü, yerleşme, hizmette halka yakınlık (subsidiarite) gibi yönetsel terimler, son yıllarda çok yaygın olarak kullanılan önemli kavramsal çerçeve arasında sayılabilir. Bunlar arasında “strateji” kavramının özel bir yeri ve önemi bulunmaktadır (Tortop vd., 2013: 105).

Strateji ise, vizyon gibi, işletmenin geleceği ile ilgili bir kavramdır. Sözlükte geçen anlamına göre; gönderme, gütmeye, sevk etme ve yöneltme gibi anlamları ifade eden strateji, eski Yunan generallerinden Strategos’un sanat ve bilgisine binaen kullanıldığının zannedildiği ifade edilmektedir. Bu bilgilerden hareketle stratejik plan ise, yönetim sürecine dayanan, kamu veya özel kesimin uzun vadede varlığının devamını sağlamak, sürdürülebilir bir rekabet avantajı elde edebilmek ve böylelikle uzun vadede faaliyetlerini devamlı olarak uygun hale getirebilmek amacı ile eldeki üretim kaynaklarının verimli ve etkili bir şekilde kullanılması olarak tanımlanmaktadır. Bu kapsamda stratejik planlama uzun vadedeki etkinlikler ve sonuçlar üstünde konsantre olan bir planlama sürecidir de diyebiliriz. (Bingöl, 2013: 7).

Stratejik plan, planlama alanı ile ilgili “doğru bilgilere” dayanmalıdır. Elde edilen biyo-fiziksel ve sosyo-ekonomik bilgilerin sistematik analizi yapılarak; kalkınma ve gelişmedeki sorunları ve fırsatların anlaşılmasını sağlayacaktır (Genç vd., 2008: 45).

Stratejik planlama ile idareler, stratejik amaçlarını tanımlar, topluma ve paydaşlara bildirerek, uygulama ile oluşturulan verilerle, ilgili konularda karar alabilir, rasyonel şekilde planlama yapabilir ve alınan kararları sistematik bir şekilde koordine edebilir. Bununla birlikte 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 41.maddesinin de “*Stratejik plan ve performans programı*” başlığı yer almaktadır. Bu madde de “*stratejik plan, varsa üniversiteler ve meslek odaları ile konuyla ilgili sivil toplum örgütlerinin görüşleri alınarak hazırlanır ve belediye meclisi tarafından kabul edildikten sonra yürürlüğe girer*” denilmektedir (Çetinkaya, 2017: 115).

Kamu ve özel sektör için önemli olan stratejik planlama kavramı belediyeler içinde önem teşkil etmektedir. Çalışmanın ilerleyen kısımlarında basit seçkisiz yöntemle belirlediğimiz yedi büyük belediyesinin stratejik planlarını incelerken alt başlıklar olarak vizyon, misyon ve amaç gibi kavramlar karşımıza çıktığı için bu kavramları kısaca tanımlamakta fayda vardır.

3.1 Misyon: Stratejik planlamada öncelikli adım kuruluş veya da örgütlerin misyonunu belirlemesidir. Misyon kuruluşların ortaya çıkış sebeplerini meydana getiren, ortak değer ve yargıları içeren belgedir (Can, vd., 2012: 146).

3.2 Vizyon: Gelecekte var olmasını istediğimiz hal, konum veya da vaziyetler olarak ifade edilmektedir. Tarihe baktığımızda birçok lider, büyük önder, büyük kahraman gibi başarıya ulaştıranlar isimlerinin önlerine sıfat alırlar. Bu önderlerin başarı öykülerine bakıldığında hepsinin de bir vizyonlarının olduğu tespit edilmektedir (Akgemci, 2007: 20-22).

3.3 Amaç: Kavramsal olarak misyon ve vizyon belirleyen kuruluş ve kişilerin belirledikleri hedefler doğrultusunda amaca ulaşmak için faaliyetlerde bulunulmasıdır. Amaçların sınırlandırılması yani belirlenmesi, oluşturulacak stratejik planlamanın ana hatlarını oluşturmaktadır (Akyüz, 2006: 136-137).

Stratejik planlama-vizyon, stratejik planlama-misyon ve stratejik planlama- amaçlar, örgütlerin uzun vadede ortaya bırakacağı sonuçları ifade etmektedir. O yüzden bu kavramlar stratejik planlar içerisinde önemli bir yer tutmaktadır. Bu kavramlar ayrıca kültürle de eşleştiğinde ortaya değerler, idealler, hayaller ve inançların ortaya çıktığı vizyonlardır denilebilir. (Köse, 2010: 27-28).

4. MATERYAL VE METOT

Çalışmanın evreni, Türkiye'deki otuz büyükşehir belediyesidir. Bu evren içerisinde seçkisiz örnekleme yöntemi olan basit seçkisiz örnekleme yöntemi kullanılarak yedi tane büyükşehir belediyesi belirlenmiştir. Belirlenen büyükşehir belediyeleri sırası ile Kahramanmaraş, İzmir, Antalya, Kayseri, İstanbul, Mardin ve Samsun'dur. Büyükşehir belediyelerinin stratejik planları ise internet sitelerinden alınmış olup içerik analizi yönetimi ile karşılaştırılması yapılmıştır.

Seçkisiz örnekleme yöntemlerinin ana özelliği, örneklemin evreni temsil etme gücünün fazla olmasıdır. Bunun da ön şartı, örnekleme birimlerinin örnekleme seçilme ihtimallerinin eşit ve bağımsız olması olarak açıklanan seçkisiz kuralına uyulmasıdır. Buradan hareketle; basit seçkisiz örnekleme ise; her bir örnekleme birimine eşit seçilme olasılığı vererek (seçilen birim seçilme olasılığının geriye kalan birimler için değişmemesi için havuza geri konularak) seçilen birimlerin örnekleme alındığı yöntem basit seçkisiz örnekleme adı verilir. Burada her bir örneklem birimine eşit seçilme olasılığı verilmesinin anlamı örneklem uzaydan her bir örneklemin eşit olasılıkla seçilmesidir (Büyüköztürk vd., 2017: 88).

İçerik analizini ise, metin analizi yapma ve metin içeriği toplama yöntemidir. İçerik analizinin yorumlayıcı ya da nitel türleri vardır. Bu yöntem özellikle sosyal bilimlerin sıklıkla kullandığı bir yöntemdir (Neuman, 2017: 466).

5. BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİNİN STRATEJİK PLANI ÜZERİNDEN KENTLİLİK BİLİNCİ VE KENT KÜLTÜRÜ ARAŞTIRMASI

5.1 Kahramanmaraş büyükşehir belediyesi

Kahramanmaraş büyükşehir belediyesinin stratejik planına bakıldığında, kültür, sanat ve turizm hizmetleri adı altında yapılan kültürel faaliyetler arasında; kütüphanecilik ve okuma salonları, konservatuar, kitap ve dergi yayınları, kültür ve sanat etkinlikleri, bando takımı, panel, konferans ve sempozyumlar, kültür varlıklarının tespiti, turizm çalışmaları, kültür kurslarının açılmasını gibi faaliyetler bulunmaktadır (<https://kahramanmaras.bel.tr>, 10.03.2019).

Misyon ve vizyon kavramlarında kültür mirasına sahiplikten, sürdürülebilir kentleşme normları amaçlanmıştır.

Stratejik Amaç 12 başlığı altında; Kentsel Yaşam Standardını Yükseltecek Projeler Yapmak yer alırken, amaç 15'te Sağlıklı Bir Kent İçin Çevre Koruma Hizmetlerini Etkin Olarak Yapmak ve Çevre Bilincini Yerleştirmek yer almaktadır.

Stratejik amaç 19 ise, Vatandaşlarımızın Sosyal ve Kültürel İhtiyaçlarını Karşılama İçin Yeni Alanlar Oluşturmak başlığı altında hedef 1: Plan dönemi içerisinde Kent Ormanı oluşturmak yer almaktadır (<https://kahramanmaras.bel.tr>, 10.03.2019).

Kahramanmaraş büyükşehir belediyesinin stratejik planları içerisinde insanın ihtiyaçları doğrultusunda kentsel kültürel faaliyetlere fazlaca yer verilmiştir. Fakat kentlilik bilinci ve kent kültürü kelimeleri açık bir şekilde pek fazla kullanılmamıştır. Genellikle internet sayfasına bakıldığında düzenli ve stratejik planlara rahatlıkla ulaşım yapılabildiği görülmüştür (mümkündür) (<https://kahramanmaras.bel.tr>, 10.03.2019).

5.2 İzmir büyükşehir belediyesi

Öncelikle İzmir büyükşehir belediye sayfaı gayet düzenli ve anlaşılır bir şekilde dizayn edilmiştir. Stratejik planı da bu dizayn sayesinde rahatlıkla bulmamız mümkündür. İzmir büyükşehir belediyesinin stratejik planı içerisinde kent kültürü ve kentlilik bilinci kavramları misyon ve vizyon başlığı altında yer almaktadır.

Misyon ve vizyon

Tarihi ve kültürel mirasları koruyarak, yaşanabilir bir çevre, güvenilir ve hızlı bir ulaşım, planı bir yerleşim, sistemli alt yapı, duyarlı kentsel dönüşüm hareketi ile kentlilik bilinci oluşturulmuş, bilgi ve teknolojiyi etkin yöneten, katılımcı, şeffaf ve her işin merkezine “insanı” koyan yönetim anlayışından hareket ederek, çağdaş belediyeçilik hizmeti sunmak. Vizyonu ise; İzmir kent vizyonu kentlilik bilincine sahip, turizm, ticaret ve yüksek teknolojide öncü, Akdeniz’in kültür ve sanat merkezi liman kenti olmak, medeniyetlerin mirasını yaşatan, doğayı koruyan, bilgiyi esas alan yönetim anlayışıyla, kentli ile geleceğin İzmir’ini kuran çağdaş, güvenilir belediye olmak, şeklinde stratejik plana yazılmıştır (www.izmir.bel.tr, 16.05.2019).

İzmir büyükşehir belediyesinin görevleri arasında

Düzenli kentleşmeyi sağlamak, beldenin konut, sanayi ve ticaret alanı ihtiyacını karşılamak amacıyla belediye ve mücavir alan sınırları içinde, özel kanunlarına göre korunması gerekli yerler ile tarım arazileri hariç imarlı ve alt yapı arsalar üretmek; konut, toplu konut yapmak, satmak, kiralamak ve bu amaçlarla arazi satın almak, kamulaştırma yapmak, bu arsaları trampa etmek, bu konuda ilgili diğer kamu kurum ve kuruluşları ve bankalarla iş birliği yapmak ve gerektiğinde onlarla ortak projeler gerçekleştirmek.

Büyükşehirin bütünlüğüne hizmet eden sosyal donatılar, bölge parkları, hayvanat bahçeleri, hayvan barınakları, kütüphane, müze, spor, dinlenme, eğlence ve benzeri yerleri yapmak, yaptırmak, işletmek veya işletletmek.

Kültür ve tabiat varlıkları ile tarihi dokunun ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin korunmasını sağlamak, bu amaçla bakım ve onarımını yapmak, korunması mümkün olmayanları aslına uygun olarak yeniden inşa etmek (www.izmir.bel.tr, 16.05.2019).

Stratejik amaçları arasında ise;

Çevre koruma ve çevre sağlığı başlıklı amaç altında; Kentimizdeki çevreyi ve doğal varlıkları korumak, geliştirmek ve gelecek kuşaklara çevre kalitesi yüksek yaşanabilir bir kent bırakmak. Kültür, Spor, Eğitim ve Sosyal Hizmetler başlıklı temel stratejik konularda; Ülkemizin ekonomik, eğitimsel ve kültürel anlamdaki geri kalmışlıklarına İzmir kenti özelinde çareler üretmek, bilimde sanatta dünya ölçeğinde söz sahibi olan ülkeler ile yaşanılabilir hale gelebilmek için katkı koymak. Bu çerçevede İzmir’de kentlilik bilincinin oluşması ve kentlinin yaşam kalitesinin yükseltilmesini sağlamak. Kentsel koruma ve tasarım adı altında; İzmir kentinde doğal, tarihi ve kültürel mirasa sahip çıkılması, koruma kullanma dengesinin oluşturulması ve var olan tarihsel kimliğin yanında kimliksiz kentsel alanlara ilişkin tasarımlar yapılması sağlamak (www.izmir.bel.tr, 16.05.2019).

Hedefleri arasında;

Hedef-1; Kültür ve sanat faaliyetlerinin kentin her noktasına ulaşması sağlanmasını sağlamak. Hedef-4; Kültürel ve sosyal çalışmalara yönelik merkezlerin ve tesislerin oluşturulması, şeklinde yer almaktadır (www.izmir.bel.tr, 16.05.2019).

Görüldüğü üzere İzmir Büyükşehir Belediyesi kent kültürü ve kentlilik bilinci kavramlarını stratejik plan içerisinde fazlaca kullanmış. Bu bağlamda şehirde gerek kent kültürü, gerekse kentlilik bilinci olsun amaç ve hedeflerinde yer vermiştir.

5.3 Antalya büyükşehir belediyesi

Stratejik hedef 8,1: Ulusal ve uluslararası boyutta kültür sanat etkinlikleri düzenleyip kentin kültür ve sanat alanında gelişimini arttırmak, halkın bu etkinliklere katılımını sağlamak.

Stratejik hedef 8,2: Şehir tiyatrolarına altyapı oluşturmak, tiyatro izleyici kitlesini arttırmak.

Stratejik hedef 9,1: Kültürel ve tarihi değerleri korumak, kent hayatına kazandırılmasını sağlamak.

Stratejik hedef 9,6: Kentsel alanların etkin bir biçimde kullanımını sağlamak.

Stratejik hedef 14,1: Yaşam kalitesini arttırmaya yönelik sağlık hizmetleri sunmak ve halkı bilinçlendirmek (<http://antalya.bel.tr>, 09.05.2019).

Yukarıdaki incelemeden de anlaşılacağı üzere Antalya Büyükşehir Belediyesinin stratejik planında kent kültürü ve kentlilik bilinci kavramı kullanılmamakla birlikte hedef ve amaç kapsamı altında da kent kültürü ve kentlilik bilinci kavramlarına rastlanmamaktadır.

Hedeflerde daha çok kent alanlarının etkin kullanımı, bu anlamda kültürel faaliyetlerin yapılması gibi terimlere rastlanmaktadır. Amaçlarda ise, kentin doğal tarihi yapısının korunması üzerine durulmuş ve yaşanabilir kent kavramı üzerinde vurgu yapılmıştır (<http://antalya.bel.tr>, 09.05.2019).

5.4 Kayseri büyükşehir belediyesi

Kayseri büyükşehir belediyesinin sayfasına girildiğinde “kurumsal” linkinin alt başlığında vizyon ve misyon adı altında başlığa baktığımızda dikkat geçen hususlar;

- Misyon: Şehrimizin tarihi ve kültürel kimliğine sahip çıkarak, yasaların vermiş olduğu görev ve yetkiler çerçevesinde, hizmetlerimizi modern bir belediyecilik anlayışıyla gerçekleştirerek, insanların yaşadıkları şehirden zevk almalarını sağlamak, vizyon; daha planlı bir Kayseri, daha estetik ve daha konforlu bir kent hayatı için vizyonumuz ‘Planlı gelişim, Estetik Dönüşüm, Fonksiyonel Değişim’dir (www.kayseri.bel.tr, 09.05.2019).

Kayseri büyükşehir belediyesinin ilkeleri ise;

- Adil, güvenilir, kaliteli, şeffaf, katılımcı ve yenilikçi bir yönetim anlayışı benimsemek,
- Tarihi ve kültürel mirasa sahip çıkarak gelişmeyi sağlamak ve yeni projeler üretmek,
- Yaratıcı ve yenilikçi olmak,
- Kaynakları etkin ve verimli kullanmak,
- İnsan odaklı ve hemşerilerin memnuniyetini esas alan hizmet sunmak,
- Ekip ruhu ve takım çalışmasına önem vermek,
- Sosyal belediyeciliği esas almak,
- Halkın değerlerine saygılı olmak,
- Kültürel ve doğal değerleri korumak,
- Çevre korumaya önem vermek ve bunun için gereken koşulları oluşturmak,
- Karar alma sürecine katılımı genişletmek,
- Kentlilik bilinci ve hemşeri kültürü oluşmasına katkıda bulunmak,
- Toplumsal dayanışmaya ve yardımlaşmaya özendirme (www.kayseri.bel.tr, 09.05.2019).

Kayseri büyükşehir belediyesinin 2016-2020 stratejik hedefleri

Stratejik amaç-8: Kayseri'nin “Tarih ve Kültür Şehri” kimliğini güçlendirerek içinde bulunduğu Kapadokya bölgesi ile birlikte sosyal imkânları yüksek turizm şehri haline getirmek.

Stratejik hedef 8,1: Kentin kültür mirasının korunması, tanıtılması ve kültürel yaşamının zenginleşmesine katkı sağlamak.

Stratejik amaç-24: Kayseri'yi kültürel ve sosyal alanda cazibe merkezi yapmak.

Stratejik hedef 24. 1: Kayseri Büyükşehir Belediyesi tarafından düzenlenen kültürel, sanatsal ve sosyal etkinliklerdeki muhteviyat ve çeşitliliği arttırmak.

Stratejik hedef 24. 2: Kütüphaneleri daha modern konuma getirmek.

Stratejik hedef 24. 3: Şehrin tarihi ve kültürel kimliğini koruyup gelecek kuşaklara taşımak(www.kayseri.bel.tr, 09.05.2019).

Bu ilkleler Kayseri büyükşehir belediyesinden olduğu gibi alınıp genel bir değerlendirme yapılacak olursa; kentsel hayata önem vererek daha planlı bir gelişim için mevzuat çerçevesinde, dayanışma ve yardımlaşmayı da esas alarak daha planlı bir kent hedeflemektir. Bundan dolayı genel ilkelerinde bariz bir şekilde kentlilik bilincinden söz edilerek hemşeri kültürüne yer verilmektedir. Ayrıca, kültür ve sosyal işler hizmetleri başlığı altında yer alan “kent ve kent kültürünü anlatan kitap yayınlamak” maddesi yer almaktadır.

5.5 İstanbul büyükşehir belediyesi

İstanbul, 1.600 yıllık bir başkent deneyimi bulunan kent tarihi boyunca farklı kültür ve uygarlıklara ev sahipliği yapmış, yüzyıllar boyunca bu konuda birçok dil, din ve ırktan insanların bir arada yaşadığı metropolit yapısını korumuş ve bu tarihsel süreçte eşsiz bir mozaik halini almıştır. Bu yüzden kent kültürünün aslında en çok geçtiği şehirlerimizden birisi olmuştur. Sayılan bu özelliklere sahip bir dünya kenti olan İstanbul’un kültürel mirasına sahip çıkma sorumluluğu ve anlayışı ile bu mirasın korunmasını, geliştirilmesini ve uluslararası alanda tanıtılmasını sağlamak üzere hizmetler yürütmektedir (https://www.ibb.istanbul/, 20.06.2019).

Kültür ve tabiat varlıklarının korunması bağlamında, yenileme alanları, sit alanları, UNESCO dünya miras alanlarında yürütülen bölgesel ölçekli plan/proje çalışmalarının yanı sıra halkın tarihi eserleri koruma bilincine yönelik çalışmaların artırılması hedeflenmektedir. Bu anlamda, Kültürel etkinliklerin gerçekleştirilmesi kapsamında, sergiler, film gösterimleri, seminer-söyleşi, konserler, paneller, sempozyumlar, şiir programları gibi birçok alanda kültürel etkinlikler düzenlenmekte olup bu planlama döneminde etkinlikler çeşitlendirilerek ve artırılarak daha fazla kişiye ulaşılmaya çalışılmak hedefleri arasında olmuştur. Ayrıca kent kültürü adı altında, kentsel ve kültürel tanıtımın yapılması, İstanbul’un sahip olduğu değerlerin ulusal ve uluslar arası alanda tanıtılmasına yönelik diğer ülkeler ve şehirlerle gerçekleştirilen ortak projeler ve etkinlik sayılarının artırılması hedeflenmektedir (https://www.ibb.istanbul/, 20.06.2019).

İBB, kent kültürü ve kentlilik bilinci adı altında stratejik yönetim modeli bileşenlerinden biri olan misyon alt başlığına baktığımızda ise;

Misyon: Açığa çıkmamış ihtiyaçları karşılayacak hizmetleri, 21. yüzyılın yerel yönetim anlayışına uygun şekilde sunmak, belediye hizmetlerini kurumsal bir anlayışla mükemmelleştirirken şehrin kültürel kimliğinin yaşatmak olduğunu görmekteyiz (https://www.ibb.istanbul/, 20.06.2019).

İBB stratejik planının devamında ise kentlilik bilinci ile ilgili olarak 75.sayfanın tablo 29’unda “Genel Yönetim Analizi” başlığı altında yer alan fırsatlar bölümünde, kentlilik bilinci oluşturularak bu yönde projelerin geliştirilmesinden bahsedilmiştir.

Tablo 16 ise, “Kültür Hizmetleri Yönetimi” başlığı altında yer alan öneriler bölümünde, kent sakinlerinin ortak kültürü olan “kent kültürü” nü unutturmayacak “ilçe kent müzeleri” kurmak yönünde ibaresi geçmektedir. Devamında, kültüre bakışta küresel bir perspektif benimsenmeli ifadesi de yer almaktadır (https://www.ibb.istanbul/, 20.06.2019).

Bu bilgilerden hareketle, Türkiye’nin en büyük şehri olarak adlandırılan ve bu konuda metropol olma özelliğine sahip İstanbul, kent kültürü ve kentlilik bilinci kavramlarına stratejik planda yer vererek, kent kültürü adı altında bir çok hedefleri olduğuna dikkat çekmektedir.

5.6 Mardin büyükşehir belediyesi

Mardin, tarih öncesi ve tarih çağlarında, coğrafi bakımdan önemli ticari ve kültürel ilişki ağlarının birleşme noktalarının kavuştuğu bir merkezdir. Öncelikle Mardin çevresi,

“Verimli Hilal” içinde neolitik ve kalkolitik kültürlerinin geliştiği en önemli yörelerden birisidir. İlkçağlardan bugüne kadar da kuzey-güney ve doğu-batı kültür ilişkisinin kavuştuğu hatta bu coğrafi yönlerin temsil ettiği kültürlerin birbirine karıştığı yer olmuştur. Bunun en önemli nedeni Mardin’in ve içinde bulunduğu “Tur Abdin” Bölgesinin coğrafi konumudur (www.mardin.bel.tr, 22.06.2019).

Mardin büyükşehir belediyesi stratejik planına baktığımızda fırsatlar başlığı altında kent kültürü ile ilgili olara;

- Doğal, tarihi ve kültürel zenginliklerin olması,
- Tanınırlığı olan turizm ve kültür kenti olması,
- Kentin ticaret, sanat, spor, fuarcılık, tarım, eğitim açısından dikkat çekiciliği, maddeleri yer almaktadır.

Mardin büyükşehir belediyesinin vizyonu: “Mezopotamya’nın kültür zenginliğinden güç alan, herkesin görmek ve yaşamak istediği bir tarihi halklar kenti olmak”, şeklinde karşımıza çıkmaktadır. İlkeleri arasında ise; tarihi mirasa, doğal ve kültürel değerlere saygılı olma maddesi yer almaktadır (www.mardin.bel.tr, 22.06.2019).

Stratejik Amaçlar-Hedefler ve Faaliyetler

1. Mardin’in çoklu kimliği diller, kültürler ve inançlar:

Bütün inançları, dilleri ve kültürleri bir araya getirerek toplumsal anlaşmanın sağlanması.

2. Turizm ve kültür:

Çok dilli yapısıyla kentin tiyatro alanındaki gelişmesine katkıda bulunmak. Mezopotamya halklarının dil kültür ve edebi varlıklarını yansıtan her türlü yayını kapsayan çağdaş bir kütüphanecilik hizmeti yürütülmesi ve kapasitesinin geliştirilmesini sağlamak. Mardin’de ve ilçelerinde kentlilik ve tarihi bilincinin geliştirilmesine ve yaygınlaştırılmasına katkıda bulunmak (www.mardin.bel.tr, 22.06.2019).

Hedef: 2.2.9: Kırsal, kentsel ve sit alanlarında özgür insan, özgür toplum ve özgür doğa anlayışı ile sosyal yapısı göz önünde tutularak mahalli müşterek ihtiyaçlarına yönelik kentlilik bilinci perspektifinde güvenli sosyal ve teknik donatı alanlarının planlanması ve uygulanması ile ilgili çalışmalar hedeflenmiştir (sayfa:85).

Hedef: 4.1.2.4: Şehrin çok kültürlü yapısına uygun olarak önemli günler için kadın çalışmalarının yoğunlukta sergilendiği uluslar arası çapta kültür günlerinin düzenlenmesi (2015-2019) (www.mardin.bel.tr, 22.06.2019).

Görüldüğü üzere Mardin büyükşehir belediyesi de stratejik planı içerisinde kentlilik bilinci ve kent kültürü kavramlarına yer vererek bu alanda faaliyetler gerçekleştirmiştir. Fakat bu iki kavram stratejik planda yer almasına rağmen faaliyet alanı sınırlı kalmıştır. Bu yüzden bu detaya dikkat edilmesi ve faaliyetlerin hayata biran önce geçirilmesi gerekmektedir. Onun dışında Mardin büyükşehir belediyesinin stratejik planında kent kültürü ve kentlilik bilinci kavramları bariz bir şekilde yer almaktadır.

5.7 Samsun Büyükşehir Belediyesi

Samsun Büyükşehir Belediyesi Misyonu ve Vizyonu

- Sosyal ve kültürel faaliyetleri artırmak.
- Sanat ve kültür merkezleri kurmak.
- Tarihi ve kültürel alanları korumak ve yaşatmak.

Çok ilginçtir ki Samsun büyükşehir belediyesi stratejik planının tamamı halka yöneltilen anket soruları ve bunların cevapları baza alınarak oluşturulmuştur. Buradan hareketle yöneltilen bir anket sorusunda katılımcılar katılımcılara “çevre, doğa, kültür ve tarihi mirasını koruma” konusunda büyükşehir belediyesinin çalışmalarının başarılı olup olmadığı sorulduğunda % 4’ü çok başarılı cevabını verirken, % 56’sı başarılı, % 29’u başarısız, % 11’de fikrinin olmadığını belirtmiştir. Samsun kritik başarı listesi başlığına

baktığımızda ise kültürel ve sanatsal faaliyetler 22.sırada yer almaktadır (www.samsun.bel.tr, 04.06.2019).

Stratejik amaç 6: Kültür turizm alt yapısını güçlendirmek

Hedef 10:Kültürel faaliyetlere yönelik birimler oluşturulması

Strateji 1:Müzelerin çeşitlendirilmesi ve kurulması

Hedef 12:Kültürel ve tarihi yerleri korumak

Strateji 1:Kültürel ve tarihi yerlerde tefrişinin yapılması

6.Seçilmiş Olan Büyükşehir Belediyelerinin Stratejik Planlarının Karşılaştırılmalı Tablosu

BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİ	KENT KÜLTÜRÜ	KENTLİLİK BİLİNCİ
Kahramanmaraş	✓	-
İzmir	✓	✓
Antalya	✓	-
Kayseri	✓	✓
İstanbul	✓	✓
Mardin	✓	✓
Samsun	✓	-

6.1 KARŞILAŞTIRMALI TABLO ANALİZİNİN BULGULARI

2009-2015 yıllarında stratejik plan yapmış ve uygulamış olan farklı nitelik ve konumda bulunan yedi büyükşehir belediyesinin stratejik planları ve programları incelenmiştir. Bu belediyeler sırasıyla; Kahramanmaraş, İzmir, Antalya, Kayseri, İstanbul, Mardin ve Samsun büyükşehir belediyeleridir.

Seçilmiş olan büyükşehir belediyelerinde öncelikli olarak “kent kültürü”, “kentlilik bilinci” ve bu kavramlara yakın olan kelimelerin bulunup bulunmadığı incelenmiştir. İncelenen yedi tane büyükşehir belediyesi arasında bu iki kavramın bariz şekilde geçtiği, İzmir, Kayseri, Mardin ve İstanbul illeri olmuştur.

Tabloda da görüldüğü üzere incelenen yedi tane büyükşehir belediyesinin hepsinde kent kültürü kavramı kullanılmış fakat hepsinde kentlilik bilinci kavramı bariz bir şekilde kullanılmamıştır.

Özellikle stratejik planlarına bakılan belediyeler kent kültürü adına birçok faaliyetlerde bulunmuş ve kent kültürü ile ilgili birçok hedefler belirlemiştir. Fakat kentlilik bilinci ile ilgili, Kahramanmaraş, Antalya ve Samsun illerimiz yetersiz kalmıştır.

7.SONUÇ

Kent, çeşitli yönlerden, değişik bilim dallarıyla ilgili olduğu için disiplinler arası bir özelliğe sahiptir. Buradan hareketle kentle birlikte düşünülmesi gereken kentleşme, kent kültürü, kentlilik bilinci vs. gibi kavramlar ortaya çıkmaktadır. Kentleşme gerek az gelişmiş gerekse, gelişmiş toplumlarda var olan kapsamlı ve önemli bir toplumsal olgudur.

Bu denli önemli bir kavram olan kentleşme hem dar hem de geniş anlamda incelenmektedir. Dar anlamda kentleşme olgusu sadece nüfus hareketi olarak tanımlanırken; geniş anlamda ise nüfus hareketi ile birlikte, ticari faaliyetlerin yürütüldüğü, sanayi kolları ile birlikte artık tarımsal faaliyetlerin azaldığı ve kent sayısının artması sonucu, toplum yapısında uzmanlaşma ve iş bölümü sağlayan, insanların birbirine tutumu ve ilişkilerinde kentlere has değişikliklere yol açan bir nüfus birikimi süreci olarak tanımlanabilir.

Kentin özellikleri geçmişten, günümüze varlığını devam ettirmekte ve zaman ilerledikçe evrilmektedir. Bu durumda farklı kavramları ortaya çıkarmaktadır. Kentlerin evrilmesi o yere has değerlerin ve tutumların varlığı bizi kent kültürü terimine götürürken, kent kültürü ile o kentte yaşayan insanların birer kentli gibi davranması kentlilik bilincini oluşturmaktadır. İnsanların kentlerde uyum içinde yaşaması birbirlerini anlamaları ile mümkündür. Bazen kültür çalışması yaşansa da bunu en aza indirmek için örgütsel faaliyetlerden destek almak ve bu alanda yapılan çalışmalara katılmak önem arz etmektedir. İşte burada devreye halka en yakın birimler olan belediyeler girmektedir. Belediyelerin yapmış ya da yapacak olduğu kültürel çalışmalar bu noktada önemlidir.

Bu açıklamalara bağlı olarak çalışmanın önemli bir kısmını oluşturan stratejik plan, yerel yönetimlerin geleceğini planlayan önemli ve etkin yönetim araçlarından birisidir. Bu nedenle bütün yerel yönetimler stratejik plan uygulayarak daha hızlı kalkınacak, potansiyel ve kaynaklarını daha verimli kullanarak katılımı sağlayacaktır. Bu kapsamda incelenen yedi büyükşehir belediyesinin stratejik planlarında kent kültürü ve kentlilik bilincinin birlikte kullanıldığı kentler, İzmir, Kayseri, İstanbul ve Mardin olmuştur. Samsun büyükşehir belediyesinin sürekli olarak halka anket yapması dikkat çekerken kentlilik bilinci kavramına rastlanmamıştır. Kahramanmaraş ve Antalya büyükşehir belediyeleri de kentlilik bilinci kavramından stratejik planlarında yer vermemiştir. Bu konuda kentlerin daha bilinci faaliyetler sergilemesi için stratejik plan kapsamında yeni amaçlar, hedefler, vizyon ve misyon belirleyerek üzerinde durdukları kent kültürü faaliyetlerinin verimli olması için kentlilik bilinci kavramı ile hareket etmeleri gerekmektedir. Çünkü kent kültürünü tamamlayan kavram kentlilik bilincidir. Bu konuda büyükşehir belediyelerinin daha duyarlı olması beklenmektedir.

KAYNAKÇA

Akgemci, Tahir (2007) Stratejik Yönetim, Gazi Kitapevi, Ankara.

Akyüz, Ömer Faruk (2006) Değişin Rüzgârında Stratejik İnsan Kaynakları Planlaması, Sitem Yayıncılık, İzmir.

Antalya Büyükşehir Belediyesi 2015-2019 Stratejik Planı, Alıntı: http://antalya.bel.tr/Content/UserFiles/Files/Raporlar%2FStratejikPlan%2F2015-2019_Stratejik_Plan.pdf, Erişim: 09.05.2019.

Atanur, Gül ve Yaman, Mürvet (ed) (2016) Kent Kültürü ve Kentlilik Bilinci Sempozyumu, Renkvizyon Matbaacılık, Bursa.

Aydın, Abdullah ve Belli Aziz (2017) "Kent Kültürü ve Kentlilik Bilinci Oluşumunda Üniversitelerin Rolü: Mustafa Kemal Üniversitesi Örneği", Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Sayı:39, ss. 422-434.

Bal, Hüseyin (2003) Kentsel Yapı ve Kentleşme Süreci, Fakülte Kitapevi, Isparta.

Bal, Hüseyin (2006) Kent Sosyolojisi, Fakülte Kitapevi, Isparta.

Belli, Aziz (2019) AB'ye Tam Uyum Sürecinde Türk Çevre Politikası Geçmiş-Bugün-Gelecek, Dora Basım Yayın, Bursa.

- Bingöl, Dursun (2008) İnsan Kaynakları Yönetimi, 8. Baskı, Beta Basım Yayım, İstanbul.
- Büyüköztürk, Şener, Çakmak, Ebru Kılıç, Akgün, Özcan Erkan, Karadeniz, Şirin ve Demirel, Funda (2017) Bilimsel Araştırma Yöntemleri, 23. Baskı, Pegem Akademi, Akara.
- Can, Halil, Kavuncubaşı, Şahin ve Yıldırım, Selami (2012) İnsan Kaynakları Yönetimi, 7. Baskı, Siyasal Kitapevi, Ankara.
- Çetinkaya, Özhan (2017) Mahalli İdareler Maliyesi, 6. Baskı, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa.
- Erkan, Rüstem (2010) Kentleşme ve Sosyal Değişme, Bilim adamı Yayınları, Ankara.
- Ertürk Hasan ve Sam Neslihan. (2011) Kent Ekonomisi, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa.
- Genç, Fatma Neval, Özger, Hüseyin ve Yılmaz Abdullah (2008) Dönüşen Kentler ve Değişen Yerel Yönetimler, Gazi Kitapevi, Ankara.
- Görmez, Kemal (1997) Kent ve Siyaset, Gazi Kitapevi, Ankara.
- Güven, Ahmet (2016) "Kent, Kentleşme ve Kentsel Yönetim İhtiyacı", Uluslararası Yönetim, Eğitim ve Ekonomi Perspektifleri Dergisi, 4(1): ss. 21-30.
- İstanbul Büyükşehir Belediyesi 2015-2019 Stratejik Planı, Alıntı: http://www.ibb.gov.tr/trTR/kurumsal/Birimler/StratejikPlanlamaMd/Document/s/2010_2014/stratejikplan15_19.pdf, Erişim: 20.06.2019.
- İzmir Büyükşehir Belediyesi 2015-2019 Stratejik Planı, Alıntı: https://www.izmir.bel.tr/CKYuklenen/eskisite/file/MALI_HIZMETLER/2015_19stratejikPlan_web.pdf, Erişim: 16.05.2019.
- Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi 2015-2019 Stratejik Planı, Alıntı: [file:///C:/Users/hp/Downloads/stratejik-plan-2015-2019%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/hp/Downloads/stratejik-plan-2015-2019%20(2).pdf), Erişim: 10.03.2019.
- Kayseri Büyükşehir Belediyesi 2016-2020 Stratejik Planı Alıntı: https://www.kayseri.bel.tr/uploads/pdf/uploads_pdf/kbb_stratejik_plan_2016_2020.pdf, Erişim: 17.06.2019.
- Keskinok, Hüseyin Çağatay (2006) Kentleşme Siyasaları, Kaynak Yayınları, İstanbul.
- Koyuncu, Ahmet (2011) "Sosyoloji Kuramlarında Kent", Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, Sayı.25, ss. 31-56.
- Köse, Arzu (2010) Stratejik Yönetim, Kumsaati Yayın Dağıtım, İstanbul.
- Keleş, Ruşen (1998) Kentbilim Terimleri Sözlüğü, İmge Kitapevi, Ankara.
- Keleş, Ruşen (2013) Kentleşme Politikası, İmge Kitapevi, Ankara.
- Leblebici, Özkan ve Reyhan, Hakan (ed) (2013) Kentli Hakları Bağlamında Kenti Yeniden Düşünmek, Brc Basım, Ankara.
- Mardin Büyükşehir Belediyesi 2015-2019 Stratejik Planı Alıntı: <https://docplayer.biz.tr/16020738-Mardin-buyuksehir-belediyesi-2015-2019-stratejik-plani-www-mardin-bel-tr-1.html>, Erişim: 22.06.2019.
- Neuman, W. Lawrance (2017) Toplumsal Araştırma Yöntemleri Nitel ve Nicel Yaklaşımlar, (çev.) Özge, Sedef, Siyasal Kitapevi, Ankara.
- Özer, İnan (2004) Kentleşme Kentleşme Ve Toplumsal Dönüşüm, Ekin Kitapevi, Bursa.
- Samsun Büyükşehir Belediyesi 2015-2019 Stratejik Planı Alıntı: <https://www.samsun.bel.tr/uploads/dokumanlar/36632221b49f6735a627ccb0573552a35c2.pdf>, Erişim: 04.06.2019.

- Sevindi, Nevval (2003) Kent ve Kültür, Alfa Yayınları, İstanbul.
- Şahin, Yusuf (2018) Kentleşme Politikası, Ekin Basım Yayın, Bursa.
- Şimşeker, Bülent ve Ünsalan, Erdal (2010) İnsan Kaynakları Yönetimi, 3.Baskı, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Tortop, Nuri, Özer, Mehmet Akif, Aykaç, Burhan ve Yayman Hüseyin (2013) İnsan Kaynakları Yönetimi, 5. Baskı, Nobel Yayıncılık, Ankara.
- Tunç, Ahmet, Belli, Aziz ve Aydın, Abdullah (2017) “Kent Kimliği İle İnternet Kullanımı Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Alan Araştırması”, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimsel Fakültesi Dergisi, Cilt.22, ss.1673-1688.
- Zengin, Esra Çelebe (2018) “Kent ve Kentlileşme Sarmalında Türkiye”, Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdare Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt.20, Sayı:1.